List 27. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 4. julija 1883.

Obseg: Kako jesih delati iz sadja. — Japonska velikanska ajda za seme. — Priprava za vzdiganje in prenašanje sodov. — Pogozdovanje Krasa oziroma golosekov po posameznih posestnikih. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Cesarjevo potovanje po Štajarskem. — Tisza-Eszlarski umor. — Kako Ogri sodijo o preganjanji nemštva po Taaffejevi vladi. — Iz oklica českih poslancev k volitvam v deželni zbor. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako jesih delati iz sadja.

Ker živimo ravno v času največe vročine, katero naše ljudstvo dobro imenuje s splošnim imenom „pasje dni“, in ker si ravno zdaj vsakdo želí hladilnih jedi, kakor kislega mleka, kisle vode — vina pa pri nas uže tako težko dobimo drugačnega kot kislega — in dobrega kislega jesiha na vsakovrstnih salatah in tudi v druzih jedéh, zato bo morebiti marsikomu vstreženo izvedeti, kako preskrbeti se z dobrim domačim jesihom. O tem piše v San Francisco v Ameriki živeči nemški sadjerejec in pisatelj H. Semler v zanimivih svojih knjigah, kako bolj v prid obračati sadje in povzdigniti sadjerejo.

Izdelovanje jesiha iz sadja je tako prosto, da ni razumeti, zakaj se veči del kmetovalcev dá zadržati, da si ga ne izdelujejo za lastno potrebo. Tega se sicer ne bo doseglo, da bi bil jesih iz sadja pomenljiv v trgovini, toda pri vsakem gospodarstvu porabi se toliko jesiha, da se splača vsaj toliko ga pridelavati doma, kolikor se ga za dom potrebuje, in to velja posebno za one posestnike, kateri si s sadjerejo redno pridobivajo dohodkov. Dobiček pri tem ravnanji je očividen, in to dvojin: prvič mnogo manj stane doma pridelan jesih, drugič je pa tudi vsakdo brez skrbi, da vživa naraven, zdrav jesih, česar pri kupljenem jesihu človek nikdar prav ne vé. Še celó treba ni, da se za izdelavanje jesiha posebej sadje pripravlja, ampak popolnem dobre so tropine, iz katerih je bil sadjevec uže enkrat izžèt. Take tropine se vržejo v kad, katera se postavi v primerno gorak hram; k tropinam dodá se še slabejega razkrnjenega sadja, olupkov in obrezkov, ako jih je od sadja, katero se pripravlja za sušenje, tudi ostanki kuhanega sadja se dobro obrnejo, ako se jih vrže v kad. Na vse te zbirke zlije se toliko vroče vode, da je gosta mešanica. Ta se potem pusti osem dni prav na miru, potem pa se v ožemalnici izžmè mošt. — Ostale tropine potem niso za druzega kakor za gnoj. Kako potem z moštom ravnati, priporoča se več načinov, pa najbolj priporoča se oni, po katerem ga izdelavajo Francozi pri izdelavanji njihovega slovečega vinskega jesiha. Njihovo ravnanje je najpriprosteje, najpripravnejše in daje, kakor skušnja kaže, najboljši vspeh.

Ravnanje francosko pa je tako-le: V odprto kad napolni se eno tretjino dobrega starega jesiha, dve tretjini pa se dodá sadnega mošta in se tako pusti 8 dni; potem se odtoči dve tretjini jesiha iz kadi in se namesti z dvema tretjinama mošta in tako se ponavlja vsakih osem dni, dokler je mošta kaj. Prezreti se pri tem ne sme, da je za izdelavanje jesiha najbolj ugodna gorkota 20 do 25 stop. Cels. (ali 16 do 20 stop Reum.). Ako bi jesih ne bil dosti hud, dodá se mu nekoliko špiritovega jesiha.

Mali gospodarji, kateri ne izdelujejo sadjevca, si pa enako lahko pripravljajo sadnega jesiha za domačo potrebo. V ta namen treba samo velikega prstenega piskra, v tega mečejo se vsakovrstni odpadki od sadja, katero se v kuhinji rabi. To se zalije z vrelo vodo. Kedar se zopet odpadki dodevajo, priliva se več vode in tako se nadaljuje, dokler ni lonec poln. Pri gorkem vremenu postavlja se posoda, skrbno pokrita s platnom ali ruto, na solnce; kedar je hladno, pa se spravlja na gorko mesto v hiši. V 6 do 8 tednih skisa se tako izvrsten, rumenkast jesih.

In po tej poti si enako mali kakor veliki kmetovalec preskrbi sam doma cenega, okusnega in zdravega jesiha za vso svojo domačo potrebo.

Japonska velikanska ajda za seme,

kakor se je uže lansko leto tako obilo priporočevalo, tudi letos zasluži pozornost naših poljedelcev. Ni tej ajdi ravno samo to v pohvalo, da izraste do velikosti moža in zadostuje en hektoliter tega semena na štiri hektolitre domače ajde, toraj tudi veliko ceneje stoji, se pridela tudi iz enega hektolitra semena do osemdeset hektolitrov dobrega zrnja in raste tudi na vsaki zemlji rada, če tudi ni dobro ugnojena.

Dobi se letos po 30 krajc. kilo najbolj samo v Ljubljani pri J. R. Paulinu v špecerijski prodajalnici „pri Voglu“.

Priprava za vzdiganje in prenašanje sodov.

Sodovi se večidel prevaljavajo, ako pa ga je vzdigniti, na pr. s tal na voz naložiti, po stopnicah gor ali dol prenašati ali pa prenašati po tesnih zagatah, tedaj je treba posebnih priprav.

Tako pripravo kažete nam predstoječi podobi, posneti po „Oesterr. landw. Wochenblattu“, kateri je iznašel William Brown v Greenpoint-u, L. J., v ta namen, da bi se pri povzdiganji sodov laglje ravnalo ž njimi. Priprava ta je čisto priprosta in vspešna, ki se tudi lahko primeri sodom različne velikosti. Priprava ima dva para končnic *A*, z vlitega železa, kateri ste vezani z lesenim držajem. Oba dela končnic zvezana sta z železnim ali jeklenim delom, skrivljenim v podobi srpa, *c*, skozi spodnje dele končnic pa gre železen, nesklenjen obroč, kateri se po velikosti soda raztegne ali skrči in pritrdi z vijali, da se ne premika v stavljeni dolžini.

Pripravo samo nadrobno kaže ena podoba, ena pa enako razvidno rabo njeno pri sodu, tako, da bi bilo obširneje popisovanje odveč. — Samo po sebi se priprava ta rabi z enakim vspehom pri sodih ali pri velikih škafih in čebrih.

Pogozdovanje Krasa oziroma golosekov po posameznih posestnikih.

Od leta 1874. do leta 1882. razdelilo se je med posamezne posestnike postojnskega c. k. okrajnega glavarstva okoli 2 milijona raznovrstnih gozdnih sadik. Iz poročil c. k. okrajnega logarja je pa razvidno, da se je s temi sadikami okoli 50 hektarov golega sveta pogozdilo. Ker vemo, da se za en hektar Krasa pogozditi 10.000 sadik, toraj za 50 hektarjev 500.000 sadik potrebuje, je razvidno, da se je blizo $1\frac{1}{2}$ milijona gozdnih sadik pogubilo. In v resnici so nekateri posestniki brezplačno prejete sadike uže med potjo proč pometali, drugi jih pustili doma poginiti, tretji slabo sadili itd.

Da se tej potrati v okom pride, sklenilo se je, le takim večim posestnikom, od katerih se je znalo, da niso pokončevalci gozda in imajo veselje do pogozdovanja Krasa, sadike brezplačno dajati. Zbog tega prisiljeni so bili znani pokončevalci gozda, za svoje goloseke gozdnih sadik nakupiti.

Na ta način se je letošnjo spomlad oddalo posameznim posestnikom za nasadbo golih prostorov iz c. k. gozdne drevesnice v Ljubljani 44.300 črnih in 2400 belih borov, 4300 lip, 10.000 mecesnov, 16.080 akacij, 26.150 jesenov, 15.580 bukev, 19.640 koprivovcev, 1000 jabelčnih divjakov in 6675 pravih kostanjev, brezplačno.

Največ omenjenih sadik, namreč 41.350 dobila je občina Postojna, 17.000 pa Bistrica. Ti dve občini ste vse drevje za pogozdovanje Krasa porabili. Prva sadila je na „Sovič“ nad Postojno in druga na Kras nad Bistrico, in sicer obe z vspehom. Ostale sadike razdelile so se med 60 posestnikov celega okraja.

Drugi posestniki, kateri so svoje gozde opustošili, morali bi gozdno drevje za nasadbo golosekov kupiti. In res je 116 posestnikov političnega okraja postojnskega 159.000 smrek in 37 kil smrekovega, kakor $3\frac{3}{4}$ kile mecesnovega semena, in v političnem okraji logaškem 34 posestnikov 63.000 smrek in 8 kil smrekovega semena nakupilo.

Zraven tega je tudi za gozdorejo vneti posestnik Rovan *) na Colu nekaj tisoč gozdnega drevja prodal in brezplačno delil.

Ako so se vse navedene sadike posadile in seme posejalo, se sklepa, da se je z brezplačnim drevjem kakih 8—10 Ha. Krasa in blizo 10—12 Ha. golosekov, s kupljenim drevjem in semenom pa blizo 50—56 Ha. golosekov, skupaj 68—77 Ha. golega sveta nasadilo; toraj več v enem, kakor poprej v 9 letih!

Blizo 20—24 kil vsakovrstnega semena porabilo se je za napravo gozdnih drevesnic. Tako je gosp. Peter Krajgher, velik in marljiv posestnik v Hrašah, napravil enako drevesnico in jo s smrekovim in mecesnovim semenom nasejal. Žal, da so tiči veliko semena pozobali.

Razvidno je, da so se začeli posestniki na Krasu živo zanimati za pogozdovanje. Pričel je narod sam Kras pogozdovati, smemo upati, da ga bode s pripomočjo države in dežele kmalu srečno dovršil!

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ko smo prišli iz ravno popisane cerkve, sva se z gosp. P. Benedičičem ločila od najine družbe, ker šlo je za to, da bi poskusila zdaj urnost najinih — hvala Bogu! precej urnih nog. Nadležno — lepo me je namreč prosila ob obhodu v Rim neka znana gospa, ki je nemščine bolj zmožna, kot slovenščine, naj ji prinesem od tam — se ve da proti plači — nemške molitvene bukve v spomin. Bil je zdaj zadnji čas, ako sem hotel tej želji vstreči; toraj sva se napotila z gosp. P. Benedidičem, poiskati 3 ali celó 4 nemške knjigarne. Ker so zeló oddaljene ena od druge, in ni bilo ravno lahko kaj primernega najti, imela sva res prav dosti hoje. Šele v zadnji štacuni — na španjskem trgu — posrečilo se nama je, najti prav izvrsten molitvenik. Ker sva se bila oba vsled nagle hoje prav zeló vžejila, mi je moj gosp. prijatelj prav posebno vstregel z naznanilom, da ima koj za španjskim trgom nek pivarnar iz Bavar-

*) Gospod Rovan nasejal je tudi v stari njegovi gozdni drevesnici 28 leh (gredic) z mnogovrstnim gozdnim drevjem. Pis.

skega najboljšo pivarno vsega Rima. Ko sva se ondi z izvrstno kapljico okrepčala, ločila sva se. On se je podal proti svojemu samostanu, jaz pa proti „Hotel Roma“, kjer smo imeli dobiti vstopnice k veliki avdijenci pred sv. Očetom za prihodnji dan. Dobil sem ondi zbrane vse svoje znance in soromarje, prejel tudi svojo vstopnico iz rok čast. g. dvornega kaplana Ant. Kobler-a, kateremu jih je bil za Slovence izročil kot nekaki voditelj Jugoslovanov prečastni gosp. zagrebški kanonik dr. Fr. Rački. Glasila se je vstopnica, ki je bila z ličnim obrobkom opasana, tako-le:

Peregrinatio Slavorum.

Audientia Sanctissimi
die 5. Julii hora 11½.
Tessera: D. Levičnik Josephus.
Praeses sectionis:
Rački l. r.

Naročilo se nam je, naj skrbno pazimo na te liste (vstopnice), brez katerih nikomur ne bo dovoljen vstop v Vatikan. Čutilo se je namreč, da bi se utegnili riti tudi nepoklicani v vrste slovanskih romarjev; to pa se je hotelo na vsaki način zabraniti. Nekako neprijetno nam je bilo tudi o tej priliki izvedeti, da vsi romarji ne bomo zamogli priti na vrsto, da bi po običajni navadi rimskih romarjev poljubili sv. Očetu nogo. Preračunilo se je bilo, da bi v tem slučaji morali sedeti sv. Oče 4—5 ur na prestolu; to pa bi bilo za Nje vendar le pretežavno. Ta čast določena je bila tedaj le za mil. gg. škofe, prelate in monsignore, za preč. gg. dekane in tudi za nekatere bolj odlične možake vsake slovanske narodnosti. — Vse te naše obravnave trajale so precéj dolgo, blizo do noči.

Ker je bila za ta večer napovedana znanstvena akademija v „Propagandi“, in ker nisem bil do zdaj še tako srečen, da bi se bil katere vdeležiti zamogel (akoravno je bilo enacih uže več pri mnogih preuzvišenih gg. kardinalih), pričneva se s čast. gosp. želimeljskim župnikom Drnovškom eden druzega napeljevati v skušnjavo, da bi poskusila v tej zadevi svojo srečo.

Rečeno, — storjeno! Ker sem zdaj Rim uže precéj dobro poznal, ponudil sem se jaz za kažipota. Hitro sva jo primahala pred Propagando (akoravno je bilo precéj daleč do tje); dospela sva srečno tudi do vrat dotične dvorane; al — tukaj je bila druga. Ker po evangeljskih besedah nisva imela svatovskega oblačila, po domače povedano pa: ker nisva imela vstopnic, djalo se nama je, da naju ne morejo in ne smejo pustiti noter. Enako se je godilo tudi nekim gospodom iz Hrvatske; toda ti niso bili tako ponižni in krotki, kot midva z gosp. Drnovškom. Jeli so na glas „bógimati“, govoriti precéj trdo o dvojni meri itd. In glejte! pomagalo je; dovoljen je bil najprej vstop unim; nama pa se je reklo: ako jih ne pride več z vstopnicami, smeva tudi midva noter. Kazala sva sicer, da poznava Šmerlingov znani rek: „Mi lahko čakamo“; vendar pa sva porabila ugodni trenutek, in: smuk! bila sva oba v dvorani. Bila je res zeló polna, pa za naju je bilo vendar še prostora dovolj, in še prav dobrega. Jaz sem bil priril prav blizo pevcev in glasovira; gosp. Dernovšek je bil dobil še boljši prostor. In kaj mi je prišlo tu najprej na misel? Še iz mladinskih let spominjal sem se, da sem enkrat v časnikih bral, kako se je naš slavni rojak dr. Ignacij Knobleher tistega leta na sv. treh kraljev praznik kot gojenec Propagande ravno v tej dvorani odlikoval s sanskritskim svojim govorom. Pač bi si jaz takrat še v sanjah ne bil obetal, da tudi meni bo še enkrat sreča, vdeležiti se v ravno isti dvorani tako slovesne akademije. Dvorana ni ravno odveč velika, pač pa kaže v vsi opravi, da se v nji pogostno nahajajo osebe najviših cerkvenih krogov. Tudi ta večer so sedeli na najvišem mestu, in sicer komaj dva metra od mene: kardinal Simeoni (menda ravnatelj vstava — ako se ne motim); dalje kardinala Howard (angleški) in Hassun (armenski), ter mnogo druzih visocih gospodov, duhovskih in svetovnih. Dvorana je bila sijajno razsvitljena, krasno okinčana, gostov in poslušalcev pa je bilo natlačeno-polno. Koj po najinem prihodu pričele so se vršiti programove točke v naslednjem redu: 1. Igra na glasoviru. 2. Govor latinski. 3. Govor bulgarski. 4. Slavenska pesem o sv. Cirilu in Metodu, od dečkov prelepo peta. 5. Govor ruski. 6. Govor poljski. 7. Govor maloruski (rutenski). 8. Pesem rutenska (samospev). 9. Pesem hrvaška (zbor). 10. Igra na glasoviru. — Zdaj se je ponudilo navzočim v okrepčanje: zmrzlina in sladkarije. Odlično-opravljeni strežaji nosili so na velikih krožnikih omenjene dobre stvari po dvorani. Potem se je akademija nadaljevala. Sledil je: 11. Govor češki. 12. Govor bulgarski. 13. Pesem bulgarska. 14. Govor italijanski. 15. Pesem italijanska. 16. Govor bulgarski (jako dobro prednašan od še zeló malega dečka), in 17. igra na glasoviru. — Govori in pesme obravnavale so razne zadeve in dogodivščine slavjanske, in v mnogih čula se je želja: Naj bi bila kmalu le ena čeda in en pastir! Latinskega govora (štev. 2) dobil sem tudi 1 iztis (z napisom: „Ad peregrinatores Slavonicos“) v dar od nekega mladega, jako prijaznega in zgovornega gojenca Propagande, rodom Bulgara. Moral je imeti kakih 18—20 let. Po naključji vsedel sem se bil ravno k njemu. Pomenkovala sva se mnogo o raznih zadevah, razumel sem pa njegovo narečje še skor bolj, kot hrvatsko. Prednašal je ta mladi Bulgar tudi eno programovo točko, in sicer tako dobro in neustrašeno, da sem ga kar občudoval. — S tem večerom dokončan je bil 6. dan naše rimske navzočnosti.

Po navadi smo bili tudi v jutro 5. julija (sedmi dan našega bivanja v Rimu) prav zgodaj na nogah. Ta dan je želel gosp. Peterlin maševati zopet v bližavi našega stanovanja, namreč v cerkvi „St. Maria del Popolo“ (na ljudskem trgu tik mestnih vrat „Porta del Popolo“). Pospremil sem ga tudi jaz tje, in o pomanjkanji ministrantov moral sem tudi ta dan jaz opravljati njih službo. — To svetišče ima nekako sorodstvo s cerkvijo „S. Maria sopra Minerva“, to pa ne zarad stavbenega zloga, ampak ker se ponaša tudi ona s prelepimi, da, skoraj bi rekel: z najlepšimi grobnimi spominki vsega Rima. Na mestu, kjer stojí sedanje svetišče, bile so nekdaj rodbinske rakve krvoločnega cesarja Nerona. Tudi njegovo mrtvo truplo bilo je tam zakopano. Kakor povestnica pravi, strašili so hudi duhovi rimsko ljudstvo dotlej, dokler ni papež Paškal II. (1099—1118) postavil na tem mestu Presveti Devici altar. In to je pomagalo. Oprosteni prebivalci zidali so iz hvaležnosti čez omenjeni altar cerkev, odtod imé „S. Maria del Popolo“, po naše: Sv. Marija ljudska. Sedanja cerkev bila je pod papežem Sikstom IV. od njegovega stavbenega mojstra Pintelli-a sozidana, od stričnika Sikstovega, papeža Julija II., pa razširjena, ter kot njima posebno priljubljena stavba od obeh, kakor tudi še od drugih premožnih rodbin s slikarijami in marmeljnimi izdelki sijajno ozališana. Zlasti odlikuje se kapela Chigi-eva, ki je bila na stroške plemenitega Avguština Chigi-a pozidana pod vodstvom in sodelovanjem slavnega Rafaela ter odločena kot pokopališče (rakev) imenovane rodbine, iz katere so se rodili tudi papež Aleksander VII. in mnogo kardinalov. Človek v tej cerkvi res ne vé, ali bi občudoval lepoto stavbe, ali pa lepoto notranje oprave.

*

Največi kinč pa ji je kip preroka Jonasa. Kot simbol vstajenja sedi v mladinski, cveteči podobi, poln miline in dražestnosti, novega življenja se veseleč, ter zmagonosno na strahovitem morskem sômu, ki ga je bil požrl. Ta nepriličljivi kip zvršila je mojsterska roka neumrljivega Rafaela. — Naj dostavim še to, da je v bližnjem avguštinskem samostanu nekdaj stanoval za čas svojega bivanja v Rimu zloglasni odpadnik Martin Luter.

Ko sva se povrnila z gosp. Peterlinom zopet nazaj v najino stanovanje, treba se je bilo obleči bolj praznično, kot druge dneve, ko smo zarad velike vročine hodili navadno prav po domače opravljeni okrog. Za ta dan pa smo morali bolj čedno opravljeni biti, ker nam je bila vmerjena in odločena velika sreča in čast, stopiti pred obličje Leona III., Kristusovega namestnika na zemlji. Ob pravem času napotili smo se proti baziliki sv. Klemena, kjer so se ob 8. uri zopet nadaljevale cerkvene slovesnosti naše tridnevnice. Osvečava cerkve bila je tudi ta dan enaka oni prvih dveh dni; slovanski romarji zopet vsi zbrani; čč. gg. duhovnikov pa toliko, da so se le z nekako težavo razvrstili za maševanje. Brale so se namreč sv. maše neprestano pri vseh altarjih; ministranti so si morali hoditi od enega altarja do druzega izposojevat zvončke za cingljanje. Kakor je znano, se je to leta (1881) po ukazu sv. Očeta Leona XIII. praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda prvikrat obhajal 5. julija (poprej praznoval se je vsako leto 9. marcija); in ravno to menda je še bolj nagnilo čč. gg. duhovnike, da so ta dan želeli služiti sv. mašo ob grobu sv. Cirila, čegar sv. truplo počiva, kakor sem o svojem času povedal, v spodnji cerkvi sv. Klemena bazilike. Ta dan opravljal je sv. mašo po latinskem obredu sloveči diakovarski škof Štrosmayer. Po starodavni šegi se je bral na desnem ambonu list (epistel) najprej latinski, potem pa staroslovenski, evangelij pa pel enako na nekoliko višem ambonu leve strani, to je, najprej latinsko, potem staroslovensko. Tudi pridigoval je milg. biškup Štrosmayer sam, kaj pa da, v hrvaškem jeziku. Pelo se je ta dan latinsko, brez orgelj, in gg. pevci pokazali so se kot izvrstno šolani in izurjeni. Zlasti po povzdigovanji (pri Benediktusu) je gosp. tenorist tako mojstersko vpletal jiglavčeke (žvrgoline = Triller) v svojo melodijo, kakor kaj enacega nisem še nikdar čul. Le besede (tekst) so gg. pevci izgovarjali nekoliko premalo razločno.

Po skončani cerkveni slovesnosti pri sv. Klemenu napotili smo se vsi slovanski romarji nemudoma v gostih trumah naravnost proti Vatikanu. Pot je bil dolg, ker nas je peljal skoraj od enega mestnega konca (izhodnega) do druzega (zapadnega). Prehodili smo mnogo ulic, ki nam dozdaj niso bile čisto nič znane, videli veliko krasnih in ponosnih palač, ter vnovič priliko imeli prepričati se o ogromnosti Večnega mesta Rima. Po dolgi in zeló nagli hoji dospeli smo do angeljskega mosta, unkraj njega pa se zaobrnili proti Št. Peterskemu trgu in Vatikanu. Ondi pričakal me je uže gosp. sorojak P. Benedičič, kateri se je želel kot Slovenec tudi vdeležiti avdijence pri sv. Očetu. To jutro še le dobil sem bil, in sicer ne prav lahko, za njega po posredovanji gosp. Koblerja vstopnico od preč. gosp. kanonika dr. Rački-a. Prvo je bilo tedaj, da sem mu podal vstopni list; al on mi je odgovoril: „Ga uže imam; njegova preuzvišenost gosp. kardinal Ledochowski sam mi ga je dal.“

(Dalje prihodnjič.)

Cesarjevo potovanje po Štajarskem.

Ob enem s Kranjsko praznuje tudi Štajarska 600-letnico svojega združenja z Avstrijsko, zato obiščejo presvitli cesar z eno potjo obe deželi in odpeljali so se dne 1. t. m., to je, preteklo nedeljo zjutraj iz svojega bivališča poletnega grada v Schönbrun-u do postaje Hetzendorf na južni železnici, kamor jih je spremil cesarjevič nadvojvoda Rudolf.

Poseben dvorni vlak, v katerem je bilo cesarjevo spremstvo, med tem ministerski predsednik grof Taaffe, oba general-adjutanta cesarjeva fzm. baron Mondel in general-major baron Popp, najviši nadzornik kuhinje grof Kinsky itd. odpeljal se je v nedeljo zjutraj 8 minut pred 8. uro; po 10 minutah dospel je v postajo Hetzendorf, kjer so vstopili v svoj vagon presvitli cesar. Na vseh postajah naprej do štajarske meje pozdravljalo je zbrano ljudstvo živahno presvitlega cesarja, ki so na postajah Neustadt in Glognitz zapustili vagon in so prijazno nagovorili tam navzoče občinske zastopnike. Postaji Payerbach in Semering (na avstrijsko-štajarski meji) bili ste bogato okinčani z zastavami.

Na prvi štajarski postaji Spital pričakovali so pri bogato okinčanem kolodvoru presvitlega cesarja: duhovščina v mašni opravi in s cerkvenimi zastavami, belo oblečena dekleta prepevaje cesarsko pesem, učitelji, občinski zastop in požarna straža. V drugi postaji Mürzzuschlag pa je cesarskega vlaka pričakovala velikanska množica ljudstva in posebej: štajarski ces. namestnik baron Kübeck z okrajnim komisarjem vitezom Freydenegg-om, dalje vojaški poveljnik fzm. baron Kuhn, z njim polkovnik Probst, župan Aigner z občinskim zastopom, župnik Marks, načelnik okrajnega zastopa Trousil, nadalje: veterani, pevci, požarna straža, rudokopi, lovci in strelci z godbami, katere so pri dohodu vlaka zagodle cesarsko pesem. Presvitli cesar odgovorili so milostljivo na nagovore župana in župnika, so si ogledali častno kompanijo veteranov in strelcev. Prebivalstvo pozdravljalo je presvitlega cesarja z velikim navdušenjem. Ves kraj in ob železnici ležeče fužine bogato so okinčane z zastavami. Na vseh krajih ob železnici pričakovala je duhovščina z učeniki in učenci in mnogobrojnim prebivalstvom, vse je bilo v bogatem kinču in povsod so cesarju doneli gromoviti, navdušeni pozdravi.

Na postaji Bruck ob Muri pričakovale so presvitlega cesarja usmiljene sestre s Svetega Križa in seboj imele so vse učenke v enaki rudečkasti obleki. Na kolodvoru pa je cesarja pričakoval deželni glavar Blagotinšek-Kaisersfeld z deželnimi odborniki, nadalje častniki pešpolka König der Belgier, dalje: prošt Weinberger z 8 župniki tamošnje okolice, župan, načelniki okrajnih zastopov itd. — Presvitli cesar odgovorili so milostljivo na posamesne nagovore in so tudi nekatere navzočih še posebej nagovorili.

Enako slovesen in srčen bil je sprejem na postajah Pernegg, Mixnitz, Frohnleiten, Peggau in Stuebing.

Po sprejemu na postaji Gratwein pri Gradcu zapustili so presvitli cesar železnico in se peljali v odprtem vozu v cistercijenski samostan Rein, kamor so jih spremljevali generaladjutant baron Mondel, grof Taaffe, baron Kuhn, baron Kübeck in nekaj druzega spremstva; potem, ko so imenitne zanimivosti tega samostana ogledali, vrnili so se na postajo Gratwein in se od tod peljali na kolodvor v Gradec.

Pri dohodu cesarjevem na graškem kolodvoru bili so presvitli cesar zopet gromovito pozdravljeni. Navzočih je bilo veliko število železničnega osobja, finančne straže itd.

Pred cesarjevim dvorom pa so cesarja pričakovali vsi generali v paradini opravi, vsi tamošnji častniki. Tik teh bila je častna kompanija pešpolka „König der Belgier“, mešana meščanska kompanija, dva oddelka lovcev in dva oddelka pešcev.

Cesar pozdravil je po prihodu najprej grofa Merana (sina pokojnega nadvojvode Janeza), potem je šla memo cesarja častna kompanija. Čez cesto nastavljeni so bili cesarski uradi, po drugi strani pa duhovščina. Pred vseučiliščem stal je akademični senat, na drugi poti pa dvorni dostojanstveniki, tajni svetniki, komorniki in pristolniki. Tudi teh nekatere so nagovorili presvitli cesar. Po 8. uri bila je vojaška godba. Na vnanjem dvornem trgu nabralo se je ljudstva na tisoče.

Pri sprejemu na kolodvoru odgovorili so presvitli cesar na pozdrav mestnega župana: „Na Vaš srčni pozdrav odgovorim z zagotovilom, da sem z veseljem prišel k domoljubni svečanosti in da bom rad kolikor moč dolgo bival v mojem zvestem deželnem glavnem mestu Gradcu. Z živim zanimanjem prepričal se bom o razcvetanji mesta in o blagostanji njegovih prebivalcev in v posebno zadostenje mi bode misel, da se bode Gradčanov zvestoba in ljubezen ohranila enako nespremenjena kakor moja gorka skrb za nje in milost cesarska.“

Dne 2. julija pričele so se slavnosti z meščansko godbo zjutraj ob 5. uri.

Ob 8. uri zjutraj bila je slovesna sv. maša v stolnici sv. Tilna. Cesar in ž njimi grof Taaffe, baron Kübeck in baron Kuhn šli so v cerkev peš in ljudstvo na vseh prostorih gosto natlačeno sprejelo jih je z živahnimi pozdravi. Na vélikih vratih pričakovali so cesarja knezoškof Zwerger z vsemi štajarskimi prelati in z duhovščino v bogati opravi. Cerkev je bila krasno okinčana, bogato razsvitljena; za cesarja pripravljena je bila posebna bogato okinčana klopica, na straneh pa prostori za cesarjevo spremstvo, tajne svetnike, dvorne dostojanstvenike, ude deželnega zbora; na drugi strani pa: generali, mestni zastop; zunaj presbiterija na evangeljski strani: namestništvo, sodnije, finančni, poštni in policijski uradi, nasproti pa častniki, zastopniki vseučilišča, tehnične visoke šole, gimnazije, realke in redovskega ženskega zavoda.

Po končani sv. maši, med katero je bilo tudi zunaj cerkve vse mirno in tiho, pozdravilo je iz cerkve prišlega cesarja gosto natlačeno ljudstvo z gromovitimi pozdravi, na kar so se presvitli cesar milostljivo priklanjaje se na vse strani vso pot vljudno zahvaljevali.

Ob 10. uri začeli so sprejemati cesar vsakovrstna poslaništva za ponavljanje udanosti in zvestobe in so sprejeli: deželni zbor, tajne svetnike in komornike, duhovništvo, knezoškofa Zwergerja s stolnim kapiteljnom, knezoškofa lavantinskega in prelate vse uže 700 let na Štajarskem obstoječih samostanov. Nadalje: Predstojnico samostana plemenitih gospá, baronovko Spieglfeld, plemstvo, pristolnike, generale in častnike pod vodstvom barona Kuhna, namestništvo z deželnim šolskim svetom pod vodstvom namestnika Kübecka deželni zdravniški svèt, policijsko vodstvo na čelu z vladinim svetnikom Jenkom, viši poštni vodja vit. Glotz, okrajni glavar dr. Lautner in viši rudniški komisar Knapp; dalje: deželna nadsodnija, državno nadpravdništvo, deželna sodnija, državno pravdništvo, deželni finančni vodja, finančni prokurator, graški mestni župan z mestnim odborom, vseučiliščni rektor magnifikus z akademičnim starešinstvom, rektor visoke tehnične šole s prorektorjem in načelniki treh oddelkov, vodja rudniške akademije v Ljubnem, predsednik graške trgovinske in obrtnijske zbornice, načelnik okrajnega zastopa graškega, predsednik zbornice odvetniške in predsednik zbornice notarske v Gradcu, Celji in Ljubnem, predsednik štajarske kmetijske družbe, predsednik domoljubnega podpornega društva, predsednik štajarske hranilnice, vodje državnih srednjih šol, pripravljavnic, kmetijskih šol in naprav, dekliške šole, trgovinske akademije, predstojnika evangeljske občine, predstojnik zgodovinske družbe in nekaterih okrajnih zastopov.

Po končanem poklanjanji predložili so presvitlemu cesarju prošnje za počastenje z najvišjim obiskanjem: župan gledé plesa deželnega glavnega mesta, ki bode dne 4. julija, slavnostni odbor za prirejenje živih podob v deželnem gledališči, ki se bodo predstavljale dne 3. julija, predstojnik strelskega društva gledé streljanja v Andric-u dne 3. julija, predstojnik društva za dirke, gledé dirke, katera bode dne 4. julija, odbor za otročjo veselico gledé pevskih iger priredenih po šolski mladini dne 5. julija; predsednik društva za konjerejo, da pokaže plemenske konje v Radgoni dne 9. julija. Po sprejetih deputacijah obiskali so presvitli cesar Don Alfonsa, grofovsko Meran-ovo družino, baronovko Washington, rojeno princesinjo Oldenburško, soprogo ces. namestnika Kübeck-a.

Popoldne ob 3. otvorili so presvitli cesar kulturhistorično razstavo, kjer jih je sprejel odbor za razstavo in jih povabil jo ogledati.

Pri ogledovanji pohvalili so cesar večkrat lepoto in zanimivost razstavljenih reči.

Ob 6. bilo je kosilo pri cesarji in povabljeni so bili ta dan k cesarjevi mizi: Don Alfonso, infant španjski, adjutant, polkovnik de Ortigosa, knez Leo Salm, knezoškof Stepišnigg, princ Taksis, grof Taafe, tajni svetnik grof Gleispach, tajni svetnik dr. Rechbauer, tajni svetnik, namestnik baron Kübeck, prelat opat Knödl, komornik grof Montmorency, grof F. Attems, major grof Khuen, grof F. Vetter, major grof Bellegarde grof P. Huegel, Franc baron Mac Neven, grof Artur Sermage, grof Jos. Herberstein, Jos. pl. Neupauer, drž. poslanec kanonik Karlon, drž. poslanec M. Herman, J. Paierhuber, J. Scholy, dr. Schreiner, A. Wanisch, baron Berg, poslanec F. Reinschmid, Fr. pl. Sprung, celjski župan Neckermann, prof. dr. Lipp, poslanec Sessler, bar. Mayer, bar. Hammer, grof L. Batthyanyi, dvorni svetnik vitez Stummer, dvorni svetnik vitez Gebell, zdravniški svetnik Schauenstein, policijski vodja Jenko, trgovinske zbornice predsednik pl. Pengg, podpredsednik Eichler, profesor dr. Fr. vitez Krones, župana Weixelbauer in Remschmid in pa kneza Alfred in Alois Lichtenstein.

Mnogovrstne novice.

Tisza-Eszlarski umor.

V zadnjih „Novicah“ popisali smo dogodbo grozovitega tega umora nadrobno. Ako bi hoteli konečno obravnavo tudi le površno popisati, kar bi zanimivo bilo, morali bi s takim popisom napolniti popolnem nekoliko številk „Novic“; toliko pa vendar sploh omenjamo, da se je redko kedaj zanimiva sodnijska obravnana tako pristransko izvrševala, kakor ta, v kateri se gre konečno vendar za vprašanje globoko v življenje ljudsko segajoče v onih deželah, kjer se je v teku časa naselilo pomenljivo število judov.

Kolikor smo mi opazili iz dosedanje obravnave, je edini predsednik sodnije, ki se je do zdaj potezaval za strogo preiskavo zoper zatožence, državni pravdnik pa, ki bi moral po postavi biti javni zatožnik,

izrekel je koj začetkom obravnave, da mu je verski umor neverjeten ali z drugimi besedami, da so zatoženci nedolžni.

Od te strani konečno obravnavo najbolj znači vloga dvanajsterih judovskih advokatov iz Nyregihaze do ogerskega pravosodnega ministra dr. Paulerja, ki se glasí tako-le: „Vaša ekscelenca! Visokozanimiva Eszlarska kazenska pravda, katere konečna obravnava se zdaj nekaj dni izvršuje v našem mestu, je predmet pozornosti in zanimanja narodov evropskih. Zato ni čuda, da jo tudi mi, spoštljivo podpisani, kot pravdniki tukaj na mestu dogodeb spremljamo s posebno pozornostjo. Ta nenavadno imenitna kazenska pravda, v katero so spleteni tako izredni interesi in nasledki, obravnava se z ozirom na rabljene pisatelje stenografe (hitropisce) s toliko javnostjo, da se vsaka pri konečni obravnavi izrečena beseda, reči se sme, naznanja prebivalcem vse okrogle zemlje. Zato pa tudi politika pravosodja naše dežele posebno pri tej priliki zahteva, da se ta prevažna pravda obravnava tako pravilno, da je javnemu mnenju omikanih narodov mogoče, pohvalno izreči se o pravosodstvu ogerskem.

Pa glej, kaj izvemo! Ta sila imenitna kazenska pravda obravnava se brez javnega zatožnika. Ker za krinko javnega zatožnika deluje zagovornik, kateri si prizadeva, to pričajo tožencem in pričam stavljena vprašanja, pravo resnico zmešati oziroma prikriti. Odkritosrčno spoznamo, da smo se nadjali, da bodete Vaša ekscelenca, ko se iz poročil časništva prepričate zlorabljivega, nepravilnega, protipostavnega, ogersko pravosodstvo sramotilnega postopanja javnega zatožnika, to napako odpravili. Ker pa do današnjega dneva nismo mogli izvedeti o nikakoršni dotični naredbi Vaše ekscelence, štejemo si v svojo neodpustljivo državljansko dolžnost, najnujnejše prositi:

Da se gledé na dosedanje postopanje javnega zatožnika, ki je pripraven, pravosodstvo naše domovine sramotiti pred omikanimi narodi, gledé na izredne imenitne in velike koristi zvezane z zamotano pravdo, ozirom katerih je stroga in nepristranska preiskava in razjasnenje prave resnice in njeno pravično presojevanje, je zahteva javne koristi; konečno z ozirom na zato razburjeno javno mnenje na Ogerskem, v katere krogih se uže javno čujejo zoper postopajočega javnega zatožnika sramotilna sumičenja; da gledé na vse to blagovolite Vaša ekscelenca, v prvi vrsti kar prej zaukazati, da se javni zatožnik takoj namesti z drugim, v drugi vrsti pa, da se zoper javnega zatožnika Edvarda Szeifferta vpelje disciplinarna preiskava, da se s tem dá zadostenje globoko žaljenemu javnemu čutstvu.“

Politične stvari.

Kako Ogri sodijo o preganjanji nemštva po Taaffejevi vladi.

Madžarski časnik „Egyetertes“ piše o zadnjih škandalih v niže-avstrijskem deželnem zboru tako-le: Somorno glasijo se nam nasproti bolestne žalostinke naših sosedov od plave Donave. Tako plakali morebiti še celó niso judje ob vodah babilonskih, ko so jih privlekli iz njihove domovine in so v tuji deželi glodali grenak kruh služnosti. Strašno trinoštvo grofa Taaffeja, katero prenaša celó česke praktikante in trpi, da slovenski profesorji smejo bivati na okrogli zemlji, vpisano bode v zgodovini Nemcev na najčrnejši list. Tako se mora zgoditi, ker tako pripovedujejo vsi veliki, priznani svetovni listi, kateri v edinozveličalnem jeziku Nemcev zastopajo nemško kulturo in nemške koristi, glavnemu in prestolnemu mestu države dajejo tako tehtno časnikarsko pomenljivost. Ubogo, zatirano, preganjano nemštvo! Kdo se tu ne smeja? Ni je nobene še tako nepomenljive malenkostne reči, celó ne pretepa med šolskimi paglovci katere koli najbolj oddaljene česke vasi, da bi se ne našopirila v zatiranje nemcev, v vničevanje nemškega prava, nemške prostosti, in kolikor je še izključno nemških iznajdeb. Pa posebno eno naznanilo je, katero vsa nemška srca navdaja s smrtnim strahom in grozo; Taaffe si nek res s tem glavo beli, kako bi si moglo vodstva železnic nekoliko preložiti iz središča in poleg središčnega dunajskega vodstva vstanoviti podružna vodstva v Pragi in Lvovu! — In huj, še malo in v orožje bi se bilo sklicalo vse moško prebivalstvo dunajsko in v niže-avstrijskem deželnem zboru je gosp. Kopp, eden kolovodij nemško-narodnih, vložil spomenico, pri kateri se edino še pogrešajo ponavljajoče se vrstice uporniške pesmi: Rabok legüynk vagy szabadok! (zadnja vrsta madžarske uporniške pesmi iz leta 1848., ki blizo pomeni: Prostost zberite ali služnost!) — Imenovani list sklepa v tem, da trdi: ne Čehi ne Poljaki ne nameravajo slavizirati Avstrijo, temveč samo enakopravnost vseh narodov.

Iz oklica českih poslancev k volitvam v deželni zbor.

Prepodobne so si razmere med Čehi in Nemci, pa med Slovenci in Nemci, da bi se ne zanimal skoraj vsak za pomenljivejše točke zadnjega oklica českih poslancev k volitvam v deželni zbor, zatoraj ga tukaj podamo nekoliko častitim bralcem.

„Konečno, Čehi, razpuščen je deželni zbor, v katerem je bila česka večina našega kraljestva storjena za manjino in to po sredstvih in potah, ki so one nepravičnosti volilnega reda, o katerem se naše ljudstvo dvajset let brez vspeha pritožuje, povekšale, in o katerih nravnosti rajši molčimo. — — — —

Vkoreninjene navade naše državne uprave, predsodki gotovih vplivnih krogov, vsakovrstni politični oziri na sovražna nam nasprotna osobja, pomisliki nekaterih, katerim se je celó najsvetejša, do zdaj odrečena pravica zdi neopravičena; konečno strah marsikaterih, ki nam v načelu sicer hočejo biti pravični, pa se bojé, da bi enkrat doseženo večino mogli porabiti za brezmerne zahteve; vse to imeli bodo premagati naši zastopniki. V to pa ne zadostuje samo mladeniška ognjenost, ampak trdna neutrudljiva volja in moder prevdarek zrelih mož. Težje pa, kakor vse te zapreke, tehta nezaupnost naših nemških sodeželanov zoper nas Čehe, katero se zlobno odgojuje po onih, ki nam enako pravico naravnost odrekavajo, in kateri gospodstvo nemškega dela nad nami kot pravico zahtevajo in za to svoje sonarodnjake v boj kličejo. V te namene se ve da jim je treba naprej in naprej podkurjavati žrjavico našega obžalovanja vrednega narodnega prepira; zato tudi strašijo naše nemške sodeželane s pravljico, da jih hočemo storiti Čehe in jih zatirati. Marsikoga izmed njih bo morebiti tudi zavest storjene nam krivice navdajala s strahom, da bi mi hrepeneli po povračilu. Drugi priznajo prav javno nauk o kladivu in nakovalu in nikakor ne morejo verjeti, da bi nam bilo moč večine drugače poslužiti se, kakor so oni storili pri nas. — Taki možje ne poznajo mere našega domoljubja, katera gotovo ne hrepení po sladkostih povračevanja, temveč ne oziraje se na največe dobro — mir med sinovi domovine najviše stavi, v katerem edino

ugleda zanesljivo poroštvo svojega vsestranskega razvitka. — — — Mi ne kličemo v boj. Hrepeneči po miru, pa tudi za potrebno brambo enake pravice pripravljeni, vstopili bodo naši zastopniki v deželni zbor, ne da bi boj iskali ali da bi krivico zoper druge nameravali, temveč da bi vstvarili delo miru, katero, upamo, da ne more spodleteti, ako se bode na strani naših nemških rojakov našlo toliko spoštovanja do pravice, toliko miroljubja in toliko ljubezni do lepe skupne domovine, kakor pri nas. Naši zastopniki ne bodo manj pripravljeni, varovati vse bistvene podlage za moč naše države, ker v spoznanji, da je močno stanje in trdni obstanek njen tudi najboljša bramba našega narodnega obstanka, bili so naši zastopniki zmiraj pripravljeni in ostanejo tudi za naprej, tej pripoznani potrebi podrediti tudi opravičene želje svojega ljudstva.

Do svojih rojakov obračamo se pa z opominom, spominjati se imenitnosti trenutka, ko se bode našemu ljudstvu konečno to pripustilo, česar je toliko časa moralo pogrešati: pravica prostega samodoločevanja, mogočost postati ustanovitelj lastne sreče, pa tudi blagor vničiti, kakor bo uže znalo rabiti svoje moči.

Varuj nas Bog, da bi se ne bili nič naučili iz osod naše dežele; da bi pozabili, da je našemu ljudstvu samo po složnem sodelovanji vseh moči, po njenem modrem obračanji in po možatem postopanji, katero pretehta vseh sil razmere, mogoče priti do plemenitega smotra. K temu se prišteva vsestranska duševna in materijelna povzdiga našega prebivalstva, posebno gledé nje najmnogobrojnejše vrste poljedelcev in one prave prostosti, katera v narodu ne pozna nobene vrste, kateri bi se pravica zanikavala, temveč vse deležne storiti vživanja državnopravnih pravic. Zadnji čas podučil je pač vse rodoljube, ki imajo odprte oči, koliko se sme onim zaupati, ki nas hočejo učiti, da je prostost v tem, da njim k moči pripomoremo zato, da morejo nad nami gospodariti. Mi pa zahtevamo enako prostost za vse. Mi nočemo njim krivice prizadeti, pa tudi ne trpeti. Naše geslo na vse strani je: Mir na podlagi enake pravice!“

Naši dopisi.

Iz spodnje Idrije 30. junija. — Ljube „Novice“, ker sem prepričan, da vredništvo „Novic“ pravico ljubi in za blagor domovine, dežele in cesarja skrbi in dela, zato se z zaupanjem do Vas s prošnjo obrnem: posestniki me poprašujejo, pa ne vem in ne znam jih podučiti, kako da bi se obnašali in delali pri zasliševanji (avdijenci) ob cesarjevem prihodu v Ljubljani. Prav lepo prosim, to nam v „Novicah“ ali s pismom oznaniti, kako in kaj imajo tisti delati, kateri mislijo svetlemu cesarju prošnjo v roke oddati. Eni mislijo ta čas v Ljubljano do cesarja iti, eni zavoljo prizadetih krivic pri servitutni odvezi c. kr. gozdov, kakor so uže „Novice“ dne 13. novembra 1872. leta v 46. listu str. 370. oznanile, in drugi zavoljo velike škode od dima in smradu idrijskih žgalnih peči živega srebra, kakor so „Novice“ meseca decembra 1872. l. v listu 50. in 51. oznanile, in zadnjič dne 14. marca t. l. v listu 11. njih krivična dela povedana. B. L.

Odgovor vredništva. Gledé avdijence pri cesarji ali zaslišanja razglaša „Laib. Zeitung“ od 28. junija t. l. sledeči razglas: „Nj. c. in kr. apostolsko veličanstvo bodo za čas Najviše navzočosti v Ljubljani

dne 13. julija t. l. ob 10. uri dopoldne blagovolili zaslišavati v splošnih avdijencah.

To se naznanja z dostavkom, da ima opravilo vpisavanja za te avdijence dvorni tajnik v Najviši kabinetni pisarni, gosp. Pavel baron Gusich, kateri bo dotična oglasila sprejemal v poslopji deželne vlade (deželni hiši) od dne 10. julija t. l. počenši.“

Kdor tedaj hoče priti pred cesarja bodi-si v kateri koli osebni ali javni zadevi, mora se oglasiti poprej pri dvornem tajniku; ako je tedaj zaslišanje dovoljeno, kar se razun posebnih slučajev zgodi redno, tedaj se je treba v določeni uri podati na cesarjev dvor, v čedni obleki vsak po svojem stanu. — Na cesarskem dvoru, ki bo v Ljubljani zdaj v dvorni hiši, od gledališča tje na desni gosposke ulice, morajo o pravem času čakati in tedaj pridejo pred cesarja v oni vrsti, po kateri so vpisani. — Cesarju se potem kolikor moč na kratko in dobro razumljivo pové v onem jeziku, katerega govornik ali prošnik boljše govorí, pri nas tedaj poprek slovensko. — Po sprejetem odgovoru cesarjevem se prošniki zopet dostojno priklonijo in odidejo.

Iz Ljubljane. (*Prihod presvitlega cesarja*) je zdaj po vsem Kranjskem edino, na kar vse misli, za katerega se vse pripravlja in vse veseli. Le še kratkih osem dni imamo, da dodelamo vse priprave, visokega gosta našega vredno sprejeti, skazati mu svojo popolno udanost, nepremakljivo zvestobo in hvaležno ljubezen. Le še osem dni in pozdravljali bodemo ljubljenega vladarja v središči slovenske Kranjske, v slovenski, beli Ljubljani in tisučera usta klicala bodo po čutilih ravno toliko zvestih src: „Bog ohrani, Bog obvaruj nam Cesarja, Bog obvaruj ves Habsburški rod!

— (*Na tukajšnji podkovski šoli*) vršila se je 29. junija skušnja iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Predsedoval je izpraševalni komisiji vodja podkovske šole, dr. K. vit. Bleiweis-Trsteniški, izpraševalca bila sta c. kr. okrajni živinozdravnik gosp. F. Gaspari in učitelj podkovske šole gosp. E. Šlegel. Samo iz podkovstva bili so izprašani sledeči kovaški mojstri, kateri pa niso obiskovali podkovske šole: Ažman Franjo iz Viča, Fabian Jurij iz Istrije (oba sta mojstra na Kočevskem), Medic Jurij iz Koprivnika na Kočevskem, Poženel Janez iz Črnega vrha, Röthel Franjo iz Loke, okraja črnomeljskega, Železnikar Franjo iz Mokronoga. Omenjeni kovači pokazali so po teoretični in praktični, ves dan trajajoči skušnji zadostno vednost v podkovstvu.

Iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesá bili so izprašani sledeči kovaški učenci, kateri so bili pol leta v podkovski šoli: Bratina Karol in Brecer Fran, oba iz Šturije okraja postojnskega, Jemc Franc iz Logatca, Klun Franc iz Lienfelda na Kočevskem, Kirinčič Mato iz Karlovca na Hrvatskem, Mramor Franc iz Nove vasi, okraja logaškega in Župan Andrej iz Zgornjega otoka v radoljškem okraji. Vsi pokazali so dobro vednost v obeh predmetih, dobili so pa tudi še posebna spričevala, v katerih so bili proglašeni kot izurjeni mesogledi.

In tako storjen je prvi korak, da dobiva naša dežela sčasoma izprašanih in vežbanih ogledov za klavno živino in meso.

— (*Ljubljanski mestni magistrat*) je razglasil naslednji ukaz: „Mestni magistrat ukazuje, da se od 8. do 17. dné prihodnjega meseca julija straniščа ali sekreti ne smejo trebiti, straniščevina in gnoj pa za imenovanega časa ne sme izvažati iz hiš niti ponoči niti podnevi.

Mestni magistrat v Ljubljani
dné 27. junija 1883.
Župan: Grasselli.“

— (*Poziv.*) V imenu odbora ljubljanske čitalnice usojam se vabiti najuljudneje čitalnice in bralna dru-

štva na Kranjskem, posebno pa one v ljubljanski bližini, naj se gotovo udeležé v mnogobrojnem številu ali po deputacijah s svojimi zastavami raznih slavnosti, ki se bodo vršile od 11. t. m. počenši v Ljubljani ob prihodu Njihovega Veličanstva.

Deputacije, ki se mislijo udeležiti sprejema in serenade, se zberó v sredo 11. t. m. dopoldne v čitalnični dvorani, za ljudsko veselico pa v petek dne 13. t. m. ob 2. uri popoludne na vrtu čitalnične restavracije.

Kdor želí dobiti stanovanja, naj se oglasi najdalje do 7. julija pri načelniku mestnega odbora za oskrbovanje stanišč, gosp. Fran Ravnikarju.

Za čitalnični odbor:
Dr. K. vitez Bleiweis-Trsteniški,
predsednik.

— (*† Dva rodoljubna učitelja*) vzela nam je pretekli pondeljek nemila smrt. Umrl je v Šmarji pod Ljubljano velezaslužen gospod Anton Mazek, bivši učitelj, potem večletni župan in zmiraj neomahljiv narodnjak, po daljnem bolehanji. Ravno ta dan pa je umrl v ljubljanski bolnišnici gosp. Blaž Kuhar, učitelj pri Devici Mariji v Polji, ki se je ponesrečil pretekli četrtek pri vožnji na Št. Peterskem predmestji proti domu. Tudi g. Kuhar spadal je v vrsto spretnih in našemu narodu zmirom neomahljivo zvestih učiteljev. Hvaležen naš spomin vrlemu rodoljubu!

— (*† Dr. Makanec*), deželni poslanec hrvatski, umrl je pretekli pondeljek opoldne. Dr. Makanec bil je odličen narodnjak, nadarjen govornik v osobnem občevanji, ljubeznjiv, v politiki idealist. Po Slovenskem, izrekoma v Ljubljani, bil je rajnki dobro poznan, zeló priljubljen, in ako more bratovske sosede naše pri tej težki zgubi kaj tolažiti, naj jih tolaži zagotovilo, da nam rodoljub Makanec ostane zmiraj nepozabljiv. Lahka mu bodi zemljica!

— (*Duhovna svetovalca*) postala sta velečastita gospoda Janez Nep. Rozman, mestni župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, — in pa o. Kalist Medic, guardijan in župnik frančiškanski v Ljubljani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — S cesarjevim odhodom in pa s končanim nižeavstrijskim deželnim zborom polegel se je tudi ves po judovskih kričačih in časnikih umetno napravljen hrup ustavoverske opozicije. Tudi ropot zoper vseučiliščnega rektorja prof. Maasen-a je utonil sam v svoji ničevosti posebno vsled dostojnega in mirnega vedenja rektorjevega. Grof Taaffe, ki je cesarja spremil v Gradec, vrnil se je včeraj zopet na Dunaj in gre dne 11. v Ljubljano. — Zarad pomenljivih volitev za deželni zbor češki in zarad popotovanja cesarjevega po Štajarskem in dalje po Kranjskem obračajo se oči vseh politikov bolj v one dežele. Dunajski časniki hujskali so stanovitno pri volitvah na Českem, razume se samo po sebi, da zoper Čehe, akoravno so v svojem volilnem oklicu naglašali zmiraj in povsod le potrebo sprave in pomirjenja. — V popotovanje cesarjevo po Štajarskem oziroma Kranjskem pa se vtikajo tudi le v vednem strahu, da bi kje kdo izmed Slovencev cesarja ne pozdravil slovensko, — da bi se na vsi njegovi poti ne prikazalo potujočemu vladarju kaj druzega, kot edinozveličavna nemščina. — Ne dvomimo, da se bodemo glede tega Slovenci vsi dunajskem judovskim kričačem in časnikarjem — zamerili do dobrega, — saj ne dvomimo, da se pokažemo — kakor tudi ostanemo zmiraj sebi in cesarju zvesti Slovenci.

Iz Prage. — Pretekli četrtek volile so v deželni zbor kmetijske občine in izid volitev bil je popolnem gotov po dosedanjih razmerah. Kjer so bili do zdaj voljeni ustavoverni Nemci, voljeni so tudi zdaj, kjer so bili dozdaj Čehi voljeni, so bili zopet Čehi, tako, da je razmera glasov gledé kmetijskih občin ostala nespremenjena. — Drugače je bilo pri volitvah mest in trgov, ki so se vršile preteklo soboto. Pri teh zmagali so Čehi s 40 poslanci, Nemci priborili so jih samo 32; zanimiv je bil volilni boj v volilnih okrajih pražkega mesta (Mala stran in Jožefovo predmestje), v katerih so Čehi na novo zmagali. — V mestni kuriji pa dobijo Nemci zdaj še po izvoljencih trgovinskih zbornic v Pragi, Reichenbergu in Egeru skupaj 9 glasov, Čehi pa so dobili iz budjeviške trgovinske zbornice 2 glasa, v plzenski trgovinski zbornici pa, kjer je število nemških in českih odbornikov enako, izvoljen je po žrebanji za vsako stranko po en poslanec, tako, da imajo zdaj Čehi v vsi mestni kuriji za en glas večine.

Včeraj vršile so se pa najbolj odločilne volitve z vélikega posestva, v katerem pričakujemo odločilne zmage miroljubne česke stranke. Ravno došel nam je telegram, po katerem je narodno-konservativna stranka zmagala z 208 glasovi zoper 167 nemško-liberalne stranke. Radostni čestitamo bratom Čehom!

Z Gorice. — Kakor na Českem za Čehe, bili so tudi za goriške brate odločilni zadnji volilni dnevi za novi deželni zbor. — Volilni boj bil je hud in nevarnost ne mala, da se pri slovenski narodni stranki ne vrine kak lahon; — pa na zadnje so se hude zmešnjave poravnale in Slovenci obdržali so vsaj poprejšnje število svojih zastopnikov. Izvoljeni so: dr. Jos. Tonkli, dr. Aleksij Rojic, dr. Abram, R. Mohorčič, dr. N. Tonkli, Kovačič in župan M. Jonko. Pri volitvi vélikega posestva pa so tudi sijajno prodrli slovenski narodni kandidatje, in ti so: Kocijančič s 116, prof. Povšè s 89 in Ivančič s 85 glasovi izmed oddanih 138 glasov. Po tem izidu imajo Slovenci izmed 21 poslancev 10 svojih zastopnikov; ako bi bil za nadškofa imenovan Slovenec, šteli bi jih 11, nasprotniki laški jih pa štejejo 11. — Do prihodnjih volitev tedaj še naprej! Slovenci, brambovci ob laški meji, da proderete do odločne večine. Za zdaj pa čestitamo znanim in neznanim p. n. slovenskim goriškim poslancem: v slogi naprej!

Ogerska. Pravda zoper morilce krščanske deklice Ester Solimosi nadaljuje se z zaslišanjem prič, — v onem duhu, katerega opazujemo pri vsi obravnavi. Judovske priče tajijo kakor po dogovoru vse, kar so uže poprej obstale, izpovedujejo in potrjujejo vse, kar bi moglo zatožene jude kazati nedolžne, in po vsem tem je izid zatožbe že zdaj skoraj gotov. Kršansko prebivalstvo je vsled tega ravnanja jako razburjeno in judje oglašajo se od več strani s prošnjami za varstvo, ker se po pravici boje hudih časov, ako se po sodbi izreče, da judom ne veljajo enake postave, kakor kristjanom.

Pariz. Naznanila, da je grof Chambord nagloma in nevarno zbolel, katere je objavil najprej v nedeljo časnik „Union“, iznemirjajo vse legitimistiške kroge. Dunajski časniki pripovedovali so celó uže o smrti pretendenta za francoski prestol; pa to se do zdaj še ni potrdilo, iz vsega soditi pa je stan grofov nevaren, ker se o izreku zdravnikov trdo molči in ker sta se v pondeljek zvečer grof Pariški in vojvoda Nemurški in Alensonski peljala nagloma v Frohsdorf k grofu Chambordskemu.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.